

Plnění Vládního nařízení Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu za období 2011–2015
Pověřené odborné regionální pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v Libereckém kraji Muzeum Českého ráje v Turnově

1. Předmět péče

Ve shodě s Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví, která je platná pro Českou republiku od 18. května 2009, se v podmínkách České republiky nemateriálním dědictvím rozumí zejména nemateriální složka tradiční lidové kultury. Jejím jednotlivými prvky se dle Úmluvy rozumí zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společenství, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého nemateriálního kulturního dědictví. Toto nemateriální kulturní dědictví, předávané z pokolení na pokolení, je společenstvími a skupinami lidí neustále přetvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii, je znakem jejich identity a kontinuity, podporuje takto úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti.

Takto vymezená tradiční lidová kultura se projevuje zejména v těchto oblastech:

- ústní tradice a vyjádření;
- interpretační umění;
- společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události;
- vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru;
- dovednosti spojené s tradičními řemesly.

Pro účely této koncepce se berou v úvahu pouze prvky tradiční lidové kultury slučitelné s právními normami týkajícími se lidských práv, jakož i se zásadami vzájemné úcty mezi společenstvími, skupinami i jednotlivci a trvale udržitelného rozvoje.

2. Cíl péče

Základním cílem je podpořit uchování dosud existujících projevů tradiční lidové kultury a předat je příštím generacím. K tomu budou směřovat opatření, jejichž plnění bylo započato v minulém období:

- pokračovat v identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury a tento proces považovat za kontinuální vzhledem k proměnám tradiční lidové kultury;
- vést a doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky jako nástroj péče o nejvýznamnější jevy tradiční lidové kultury České republiky; užívat ho jako nástroj záchrany pro ty z nich, které jsou ohroženy zánikem;
- zavést podobné seznamy regionálně nejvýznamnějších nemateriálních statků tradiční a lidové kultury i v krajích, vytvořit pro ně společnou metodiku¹;
- průběžně doplňovat vytvořené funkční elektronické databáze v oblasti tradiční lidové kultury; jejich obsah více popularizovat, využít při tom pomoci médií;
- popularizovat srozumitelnou formou výsledky výzkumů, aby byly přístupné odborné a široké veřejnosti a využitelné pro výuku ve školách;
- v zájmu uchování tradiční lidové kultury důsledně prosazovat tradiční lidovou kulturu do výuky v základních školách a do ostatních výchovně vzdělávacích forem;
- nadále využívat formy veřejného oceňování v zájmu předávání tradiční lidové kultury;
- prohloubit prezentaci tradiční lidové kultury a nových poznatků prostřednictvím odborných institucí a médií;
- podporovat vznik tzv. profesních etických kodexů vypracovávaných nevládními organizacemi pro přístup a zacházení s dědictvím tradiční lidové kultury;
- inspirovat se mezinárodně doporučenými osvědčenými postupy pro péči o tradiční lidovou kulturu a důsledně implementovat Úmluvu do praxe.

3. Nástroje

K naplnění těchto cílů budou využity zejména nástroje, které se v období plnění předchozí koncepce osvědčily jako efektivní, zajímavé a perspektivní. Jsou to zejména ekonomické nástroje ve formě programů v oblasti:

¹ Společná metodika bude vycházet z příkazu Ministra kultury č. 41/2008, kterým se zřizuje Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky, a z metodického pokynu Ministerstva kultury pro vedení tohoto seznamu č.j. 3161/2009 ze dne 18. března 2009.

a) grantové podpory tradiční lidové kultury na úrovni krajů a Ministerstva kultury – významně napomáhají plnění úkolů příspěvkových organizací Ministerstva kultury a regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu, projektům právnických a fyzických osob, s preferencí pro projekty týkající se statků zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky;

b) výzkumu a vývoje – dobíhající institucionální podpora řešení výzkumných záměrů státními příspěvkovými organizacemi zřizovanými MK a účelová programová podpora pro jiné odborné subjekty prostřednictvím Ministerstva kultury do roku 2011; od r. 2011 nový typ institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací zřizovaných MK a zahájení účelové podpory výzkumu v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) na léta 2011 – 2017;

c) poskytování tvůrčích a studijních stipendií Ministerstva kultury v oblasti tradiční lidové kultury pro fyzické osoby se zaměřením na podporu lepšího postavení na trhu (týká se zejména Nositelů tradice lidových řemesel a jejich následovníků) a pro fyzické osoby se zájmem podílet se svými osobními projekty na dokumentaci významných a ohrožených prvků tradiční lidové kultury;

d) udělování cen Ministerstva kultury v oblasti tradiční lidové kultury dle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění pozdějších předpisů – udělování titulu Nositel tradice lidových řemesel a Ceny v oborech zájmových uměleckých aktivit – obor tradiční lidová kultura a folklor, případně i Ceny za přínos k rozvoji české kultury;

a další nástroje metodického a správního charakteru:

- periodické vyhodnocování plnění této Koncepce a zpracování mezinárodně požadovaných zpráv o plnění Úmluvy jako sebereflexe a základ její případné aktualizace;
- existence a činnost celostátního odborného pracoviště Národního ústavu lidové kultury a funkční síť regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu, jak požaduje čl. 13 Úmluvy;
- vytváření a realizace koncepcí, poskytování metodické péče státními a samosprávnými orgány;
- zabezpečení implementace dalších závazků vyplývajících z Úmluvy;
- využití Národní rady pro tradiční lidovou kulturu pro dialog o koncepčních otázkách péče o tradiční lidovou kulturu se zainteresovanými nevládními subjekty;
- zohlednění předávání tradiční lidové kultury v rámcových vzdělávacích programech škol s důrazem na zásadu „místní společenství – místní tradiční lidová kultura – místní škola“;
- trvale vyzývat orgány krajů a měst, zájmových společenství k oceňování významných počinů v této oblasti péče;
- usilovat o trvalou pozornost médií prezentaci a vysvětlování obsahu konkrétních jevů tradiční lidové kultury.

Dne 13. 7. 2004 přijala Rada Libereckého kraje usnesení č. 834/04/RK, kterým schválila Pověření Muzea Českého ráje v Turnově k výkonu odborného regionálního pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v Libereckém kraji. Muzeum Českého ráje v Turnově se tímto stává odborným garantem péče o tradiční lidovou kulturu v daném regionu. Jako takové vykonává zejména následující činnosti:

1. Je pověřeno funkcí informačního, školícího a metodického pracoviště pro území Libereckého kraje
2. Provádí dokumentaci tradiční lidové kultury a koordinuje její provádění na území Libereckého kraje
3. Spolupracuje při identifikaci a zpracování záznamů o jevech tradiční lidové kultury
4. Spolupracuje s dobrovolnými dokumentátory a zpravodaji, vytváří jejich síť a poskytuje jim metodologickou pomoc
5. Pořádá specializovaná školení pro dobrovolné zpravodaje a dokumentátory, profesionální pracovníky dokumentace a sbírek
6. Vytváří specializované databáze z oblasti tradiční lidové kultury
7. Poskytuje metodickou pomoc státní správě a samosprávě v oblasti tradiční lidové kultury

8. Shromažďuje doklady o mimořádně hodnotných projevech tradiční lidové kultury v Libereckém kraji
9. Shromažďuje informace o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury a navrhuje je krajskému úřadu nebo Národnímu ústavu lidové kultury k popularizaci nebo je ve vlastní působnosti uveřejňuje
10. Poskytuje informace veřejnosti
11. Popularizuje a prezentuje shromážděné doklady o projevech tradiční lidové kultury formou výstav a publikací, organizuje výstavy z oborů tradiční lidové kultury, spojené s předváděním dalších projevů tradiční lidové kultury, např. technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv a hudbu, tance, atd. Využívá přitom i řemeslníků, interpretů a různých jiných demonstrátorů
12. Spolupracuje s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici v záležitostech péče o tradiční lidovou kulturu

Konkrétní úkoly

4.1 Identifikace jevů tradiční lidové kultury

4.1.1 Etnokartograficky zpracovávat výskyt žijících identifikovaných projevů tradiční lidové kultury na území České republiky. Zajistit cyklickou aktualizaci tohoto zpracování jedenkrát za deset let.

Plnění:

Dokumentaci projevů tradiční lidové kultury zajistilo pověřené pracoviště v návaznosti na výzkum Identifikace v rozsahu, uvedeném v bodě 4.2.

4.1.2 Podporovat práce na vytváření standardního názvosloví projevů tradiční lidové kultury, upřesňování pracovních termínů, pojmů a kategorií jevů a reálií pro systém identifikace a dokumentace prvků tradiční lidové kultury postihnutečných etnografickými metodami.

Plnění:

MČR se v tomto období nepodílelo na těchto úkolech.

4.1.3 Průběžně evidovat materiální doklady související s jevy tradiční lidové kultury ve smyslu zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, v platném znění (CES).

Plnění:

Sbírkový fond etnologie zahrnující jevy tradiční lidové kultury spravuje MČR Turnov v souladu s platnými normami. Fond byl výrazně posílen v letech 2011-2015 o akvizice získané dary a bezplatných převodem (Scheybalova sbírka). Mimo standardní úkoly spojené se zpracováním sbírky etnologie se práce soustředily na zpracování Scheybalovy sbírky.

Rok 2011

Etnografie a umělecké řemeslo – digitalizace: 518 položek

Scheybalova sbírka: 288 ev.č., digitalizace: 3500 položek

Rok 2012

Etnografie a umělecké řemeslo: 571 ev. č., digitalizace: 310 položek

Scheybalova sbírka: 1175 ev. č., digitalizace: 1600 položek

Rok 2013

Etnografie a umělecké řemeslo: 1134 ev.č., digitalizace: 220 položek

Scheybalova sbírka: 1131 ev.č.

Rok 2014

Etnografie a umělecké řemeslo: 629 ev.č., digitalizace: 192 položek

Scheybalova sbírka: 1341 ev.č., digitalizace: 916 položek

Grantové programy

2011

V roce 2011 obdrželo Muzeum Českého ráje dotaci z Ministerstva kultury ČR – odboru regionální a národnostní kultury v programu podpory tradiční lidové kultury. Cílem našeho projektu, nazvaného **Zpracování národopisné sbírky J. V. Scheybala – část: výzkumné projekty a kresebná dokumentace, bylo zpracování části pozůstalosti Josefa Václava Scheybala**, kterou muzeum získalo v roce 2010. Důraz byl kladen na Scheybalovu výzkumnou a dokumentátorskou činnost. Současně s tímto celkem osobního fondu probíhaly a probíhají práce na evidenci

dalších částí sbírky, především knihoven. Z dotace byla hrazena mzda pracovnice Bc. Jany Svobodové, která byla pověřena pouze prací na evidenci pozůstalosti. Od dubna do prosince zpracovávala část fondu, na nějž byla přidělena dotace. Pracovala v úvazku 15 hodin týdně, tedy 0,375. Z dotace byl také pořízen mobilní počítač s kvalitní grafickou kartou pro zobrazení náhledu sbírkových předmětů v programu Bach. Evidenci a katalogizaci provádějí podle svých časových možností i jednotliví odborní pracovníci muzea a praktikanti z liberecké univerzity.

2012

Dokumentace sbírky J. V. Scheybala – v roce 2012 obdrželo Muzeum Českého ráje dotaci z Ministerstva kultury ČR – odboru regionální a národnostní kultury v programu podpory tradiční lidové kultury. Cílem našeho projektu, nazvaného **Zpracování národopisné sbírky J. V. Scheybala – část: výzkumné projekty a kresebná dokumentace a Osobní fond Josefa Václava Scheybala bylo zpracování části pozůstalosti Josefa Václava Scheybala**, kterou muzeum získalo v roce 2010. Důraz byl kladen na Scheybalovu výzkumnou a dokumentátorskou činnost. Současně s tímto celkem osobního fondu probíhaly práce na evidenci dalších částí sbírky, především knihovny. Z dotace byla hrazena mzda pracovnice Bc. Jany Svobodové, která byla pověřena prací na evidenci pozůstalosti.

2013

Dokumentace sbírky J. V. Scheybala – (grant MKČR) Cílem projektu, nazvaného **Zpracování národopisné sbírky J. V. Scheybala – část: Osobní fond Josefa Václava Scheybala. Bylo zpracování části pozůstalosti Josefa Václava Scheybala**, kterou muzeum získalo v roce 2010. Důraz byl kladen na Scheybalovu výzkumnou a dokumentátorskou činnost. Současně s tímto celkem osobního fondu probíhaly práce na evidenci dalších částí sbírky, především knihovny. Po celý rok pokračovaly práce s archivní částí Scheybalovy pozůstalosti – byly zpracovány především části týkající se Josefa Scheybala staršího (mj. mimořádně důležité části týkající se jeho aktivit v Národní kulturní komisi) a Jany Scheybalové. Byly roztříděny a seřazeny všechny další části fondu, které jsou tak připraveny na konečné zpracování.

2014

Zpracování sbírky J. V. Scheybala (grant MKČR) – V roce 2014 bylo pokračováno v projektu Zpracování národopisné sbírky J. V. Scheybala – část: Osobní fond Josefa Václava Scheybala. Bylo provedeno zpracování části pozůstalosti Josefa Václava Scheybala, kterou muzeum získalo v roce 2010. Důraz byl kladen na Scheybalovu výzkumnou a dokumentátorskou činnost. Současně s tímto celkem osobního fondu probíhaly práce na evidenci dalších částí sbírky, především knihovny a etnografických sbírek. Po celý rok pokračovaly práce s archivní částí Scheybalovy pozůstalosti. Výstup – evidence fondu (především obsáhlá korespondence a materiály rodinných příslušníků), spolupráce s jabloneckým Domem Josefa a Jany Scheybalových.

2015

Zpracování sbírky J. V. Scheybala (grant MKČR) – rozpracovaný úkol.

4.1.4 Využívat a doplňovat na všech úrovních síť dobrovolných neprofesionálních dokumentátorů (zpravodajů) pro identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury; poskytovat jim metodickou pomoc podle územní příslušnosti regionálních pracovišť. Na internetových stránkách NÚLK uveřejnit základní informaci pro tyto dokumentátory.

Plnění: V průběhu celého období MČR Turnov spolupracovalo se sítí dobrovolných zpravodajů (síť kronikářů), především na území bývalého okresu Semily, při řešení výzkumných úkolů organizace a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury.

4.2 Dokumentace jevů tradiční lidové kultury

4.2.1 Ve smyslu „Koncepce identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury“ zajišťovat periodicky dokumentaci jevů tradiční lidové kultury, zejména těch, které jsou bezprostředně ohroženy, u těch postupovat v pravidelných cyklech podle stupně ohrožení.

Plnění:

MČR Turnov:

2011

Rozpracované výzkumné úkoly etnologie:

- **Lidové léčitelství** – vyhodnocení archivního materiálu, dokumentace
- **Podomácké zpracování ovoce a bylin** – fotodokumentace, sběry, vyhodnocení literatury a pramenů
- **Kamenářství a sklářství v díle Jany a Josefa Scheybalových** – úkol spojený se zpracováním pozůstalosti obou manželů, zaměřený na dva nejdůležitější řemeslné obory regionu v souvislosti s přípravou scénáře nové stálé expozice na Kamenářském domě

2012

1/ Lidové léčitelství Pojizeří – v rámci výzkumného projektu zaměřeného na lidové léčitelství a podomáckou výrobu ovocných a bylinných nápojů byl vyhodnocen archivní materiál, byla provedena dokumentace materiálů získaného v terénu a srovnávací výzkum. **Výstupem tohoto úkolu byla výstava Z babiččiny zahrádky do dědova sklípku a výstava a publikace Z babiččiny zahrádky do dědova sklípku s podtitulem Podomácká výroba nápojů z ovoce a bylin v Pojizeří.**

2/ Výzkum lidové plastiky – výsledkem výzkumu podpořeného grantem MKČR, provedeného v roce 2012 na území středního a horního Pojizeří je materiál zpracovaný v podobě souboru elektronických evidenčních karet dokumentujícího památky lidového kamenosochařství, jehož jádrem je činnost lidových kameníků od konce 18. století do 60. let 19. století. Výsledky jsou průběžně zanášeny do databáze v programu elektronické evidence sbírek Bach, běžně používaném v českých muzeích. Evidenční karta objektu obsahuje základní údaje o objektech: lokalitu (obec) resp. přesně vymezenou polohu v terénu v souřadnicích GPS, popis, ikonografické určení, opis textu, určení stář a autorství (pokud je možno na základě signatury nebo komparace spolehlivě stanovit), odkazy na prameny nebo literaturu, stav objektu. Ke konci roku 2012 bylo z více než 450 zdokumentovaných objektů přepsáno 200 do evidenčních karet, zbývající budou do programu zaneseny v prvním čtvrtletí roku 2013. Takto provedený terénní výzkum vytýčil okruhy archivního bádání, které jsme zahájili v říjnu roku 2012 a které také již přineslo konkrétní výsledky. Byly provedeny rešerše v regionálním tisku (Pojizerské listy, Hlasy Pojizeří, Od Ještěda k Troskám, Radostná studánka) od konce 19. do poloviny 20. století. Muzeum Českého ráje proto zařadí takto započatý výzkum exteriérové plastiky mezi své dlouhodobé badatelské úkoly.

2013

1/ Výzkum lidové plastiky (grant MKČR) – Prozkoumáno a zdokumentováno dosud celkem 192 lokalit v Pojizeří od Mnichovohradištska po Vysoké n. Jizerou resp. Rokytnici n. Jiz. Zaevidováno v programu elektronické evidence BACH 271 objektů. Díky spolupráci s archivy SOA v Semilech, SOA v Jičíně a SOA v Liberci, byla učiněna základní životopisná zjištění o dvojici významných kamenosochařů Ignáci Martincovi a jeho synovi a pokračovateli Ignáci Martincovi ml. a Františku Prokopovi a jeho synech Josefovi a Jiřím, kteří rovněž pokračovali v živnosti. Objevili jsme také i dosud neznámé kameníky působící ve 2. polovině 19. století v širším regionu. Tyto výsledky budou publikovány ve sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší roč. 2014 (v tisku) a pro širokou veřejnost v brožurce Drobné sakrální památky Turnovska, vyd. Inform. centrum Turnov, 2014.

2/ Dokumentace a prezentace historie a současnosti včelařství na Turnovsku (grant MKČR).

V průběhu roku 2013 se uskutečnil pramenný a orální výzkum tradiční i současné podoby včelařství na Turnovsku. Během něj byly dotazníkovým průzkumem a následnou fotografickou dokumentací v terénu zmapovány Základní organizace Českého svazu včelařů Turnov, Sychrov a Malá Skála (cca dvě stovky včelařů).

Výstupem výzkumného projektu byla výstava Chvála píli včel. V rámci výstavy se také uskutečnila řada doprovodných programů (Medová muzejní noc, včelařský program v rámci Staročeských řemeslnických trhů zahrnující odbornou přednášku, prodej sortimentu včelích produktů, prezentaci včelařského kroužku pro mládež včetně demonstračního úlu). Výsledky výzkumu byly zaslány Národnímu ústavu lidové kultury ve Strážnici, do Knihovny Českého svazu včelařů. **2014**

1/ Proveden výzkum Relikty lidového kroje na Turnovsku a zpracován výstup pro publikaci Ušité z konopí, lnu a hedvábí (grant MKČR), scénář a instalace výstavy Ušité z vlny, lnu a hedvábí.

2/ Zpracován scénář stálé expozice Z jednoho kmene – tradiční zpracování dřeva ve vesnickém prostředí a v souladu s ním instalována nová stálá expozice na Dlaskově statku. Je věnována tradičním technologiím rukodělného zpracování přírodních materiálů – dřeva a proutí. Stálá expozice, která byla na Dlaskově statku zpřístupněna po celý rok, seznamuje návštěvníky s dílem tesařů, sekerníků, truhlářů i řezbářů, košíkářů a dalších výrobců, pro které bylo dřevo lehce dostupným materiálem. Samostatná část expozice je pak věnována podomácké výrobě v Pojizeří, pro kterou byly nástroje a náčiní vyrobené ze dřeva nezbytné – zpracování lnu a tkalcovství a podomáckému broušení drahých kamenů. Scénář: Jakoubělová

3/ Dokumentace tradičních řemesel: bednářství – proběhla návštěva dvou bednářů (Františka Divína v Jablonci nad Nisou a Petra Nečásky ve Vysokém nad Jizerou) a vyhotovena byla dokumentace jejich práce

4/ Výzkum lidové plastiky grant MKČR – Drobné kamenické památky v Pojizeří, dokončení terénní dokumentace zahájení archivního průzkumu (OA Jičín)

2015

1/ V roce 2015 byly zahájeny práce na výzkumném úkolu Tradiční chov ryb na Turnovsku, symbolika ryby v tradiční lidové kultuře, úpravy ryb v tradiční lidové kuchyni. Výstupem projektu bude výstava v závěru roku 2015.

2/ rozpracovaný úkol – Edice Dlaskových pamětí – příprava reedice, vč. příloh, nachystání sazby, tisk (závěr roku 2015).

3/ Dokončení výzkumu lidových kameníků vytěžením archivních pramenů, dokončení databáze v programu BACH

Severočeské muzeum Liberec

B. Krámská – průběžná dokumentace betlémářství v severních Čechách (ná vaznost na ukončený grant MK ČR v r. 2010)
spolupráce s Kunstsammlungen und Museen Augsburg na přípravě výstavy a katalogu – malíř podmaleb na skle Vinzenz Janke z Nového Boru na rok 2017

4.2.2 V muzeích, která mají etnografické sbírky, vytvářet odborné a ekonomické podmínky:

- a) pro systematické výzkumy a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury v terénu,
- b) pro archivní výzkumy a rešerše ve specializovaných fondech archivů a knihoven. Prioritně se věnovat jevům bezprostředně ohroženým zánikem.

Plnění:

Výzkumy, které realizovalo v letech 2011-2015 pověřené pracoviště MČR Turnov byly financovány z grantů MKČR.

4.2.3 Budovat informační databáze archiválií a sbírkových předmětů z oblasti tradiční lidové kultury v muzeích, knihovnách, ústavech Akademie věd ČR a doporučit tuto činnost i ústavům vysokých škol. Zpřístupnit tyto databáze ve smyslu autorského zákona zdarma pro vědecké, výchovné a další účely ve veřejném zájmu.

Plnění:

MČR Turnov v letech 2011-2015 zpřístupnilo pro badatele databázi kresebné dokumentace lidového stavitelství J. V. Scheybala, dokumentaci lidového stavitelství z projektu výzkumu 2005-2010.

4.2.4 Finančně podporovat doplňování sbírkových fondů akvizicemi z oboru tradiční lidové kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím výkupů a akvizic jím zřizovaných sbírkotvorných institucí

Doporučuje se: orgánům územní správy, aby podporovaly akviziční činnost jimi zřizovaných sbírkotvorných institucí s přihlédnutím k jejich sbírkotvorné činnosti v oblasti místní a regionální tradiční lidové kultury jako jevu typického pro dané území

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

Plnění:

Akvizice sbírkových předmětů z oblasti tradiční lidové kultury je řešena především prostřednictvím darů. MČR Turnov obohatilo sbírkový fond muzea za sledované období o 520 nových přírůstků.

4.2.5 Průběžně doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky, vedený Ministerstvem kultury podle schválené metodiky, o nejvýznamnější prvky této části národního kulturního dědictví. Periodicky sledovat a dokumentovat proměny jeho částí a veřejného užití. Podle vzoru tohoto ústředního seznamu vytvořit v jednotlivých krajích krajské soupisy regionálně významných jevů tradiční lidové kultury.

Plnění:

Na počátku roku 2012 v rámci plnění úkolů vyplývajících z Koncepce účinnější péče o TLK připravila PhDr.

Jakouběová materiály pro zápis jevů nemateriální lidové kultury na Krajský seznam libereckého kraje, který obsahuje základní kritéria hodnocení a výběru jevů. Materiál byl radou libereckého kraje schválen. V rámci naplnění úkolů, které z tohoto materiálu vyplývají, byly zpracovány pracovníky MČR Turnov a následně schváleny tyto nominace:

2012

Svatoštěpánská koleda ve Studenci – vypracován nominační formulář, který byl společně s fotografickými a audiovizuálními přílohami zaslán k posouzení Výboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Zastupitelstva Libereckého kraje, které nominaci schválilo. Dokumentace, která byla během výzkumu shromážděna, je uložena v NULK Strážnice a v MČR Turnov.

2013

Vysocké divadlo. Na základě spolupráce s jednou z hlavních představitelkou současné tváře uvedeného statku, Svatavy Hejralové, studiu příslušné literatury, několika návštěv archivu Divadelního spolku Krakonoš, návštěvy XLIV. ročníku národní přehlídky venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim a Noci divadel byl vypracován nominační formulář, který byl společně s fotografickými a audiovizuálními přílohami zaslán k posouzení Výboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Zastupitelstva Libereckého kraje, které nominaci schválilo. Dokumentace, která byla během výzkumu shromážděna, je uložena v NULK Strážnice a v MČR Turnov.

2014

České loutkářství na Národní seznam nemateriálních kulturních statků za Lbc kraj. Vypracován nominační formulář, který byl společně s fotografickými a audiovizuálními přílohami zaslán na NIPOS Praha. Dokumentace, která byla během výzkumu shromážděna, je uložena v MČR Turnov.

2015

Zpracování nominace **Výroba skleněných perlí** – firma Rautis Poniklá na Krajský a Národní seznam nemateriálních kulturních statků.

4.2.6 Zpracovávat periodické zprávy podle mezinárodního zadání k implementaci Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví a zprávy o plnění této koncepce jako nástroj k aktualizaci postupů v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.7 Podporovat informační, školicí a metodologickou činnost regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, a to zejména:

- a) dokumentaci tradiční lidové kultury a péči o ni,
- b) pořádání specializovaných školení pro dobrovolné dokumentátory (zpravodajce), profesionální pracovníky dokumentace a sbírek,
- c) vytváření specializovaných databází,
- d) poskytování informací veřejnosti,
- e) poskytování metodické pomoci veřejné správě a odborným institucím v otázkách péče o tradiční lidovou kulturu,
- f) shromažďování informací o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury
- g) průběžné dodávání informací do ústředních databází věnovaných tradiční lidové kultuře.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Doporučuje se: krajským orgánům, aby v tomto ohledu nadále podporovaly jimi pověřená regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu

Termín: trvale

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

Plnění:

MČR Turnov – regionální pověřené pracoviště získává podporu pro svoji činnost zejména z grantové podpory MKČR.

4.2.8 Zajistit pravidelné zpracovávání přehledu regionálních akcí zacílených na uchování a prezentaci jevů tradiční lidové kultury široké veřejnosti. Koncipovat získávání údajů a formu jejich zveřejnění s ohledem na jejich využití i pro kulturní turismus.

Plnění:

Pověřené pracoviště MČR Turnov průběžně dokumentuje pro svoji potřebu tyto akce:

Folklorní akce, festivaly, trhy:

1/ **Staročeské řemeslnické trhy v Turnově**, každoročně, 2015 – roč. 21. Muzeum Českého ráje v Turnově ve spolupráci se Spolkem přátel MČR pořádá více jak 20 let trhy tradičních řemesel, které se zaměřují na záchranu a prezentaci kulturního dědictví, zejména na záchranu uměleckořemeslné tvorby. Řemeslnické trhy jsou konány jako obsahově hodnotné, a přitom atraktivní setkání uměleckých řemeslníků s bohatým kulturním programem,

v němž se prezentují amatérské folklórní, hudební a divadelní soubory a výkonní umělci. Staročeské řemeslnické trhy v Turnově patří k největším akcím podobného charakteru v České republice.

2/ **Akce na Dlaskově statku**, Turnov (Muzeum Českého ráje v Turnově). Masopust, Velikonoce, Svatováclavské posvícení, Vánoce – turnovské muzeum každoročně pořádá několik akcí, díky nimž připomíná lidové tradice z regionu.

3/ **Vísecká rychta v Kravařích** (Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě). Masopust, Velikonoce, Svatomartinská husa, Vánoce a další etnografické akce.

4/ **Symposium Desná**, Desná, každoročně, 2015. Každoroční akce se zaměřuje na výtvary ze dřeva, tedy na umění řezbářské.

5/ **Mezinárodní folklórní festival Tradice sblíží generace**, Jablonec nad Nisou, 2015 – roč. 6.

Festival každoročně nabízí barvitou mozaiku mnoha kultur, zejména asijskou a evropskou (samozejmě jsou zastoupeny regionální folklórní soubory). Kromě hlavního programu je ještě připraveno mnoho doprovodných akcí, které jsou vhodné pro všechny věkové kategorie.

6/ **Mariánská sklářská pouť Kristiánov**, každoročně, 2014. Tradiční pouť spojená se sklem a sklářstvím se každoročně koná v září v osadě Kristiánov v Jizerských horách. Doprovodnou akcí bývá trh s dobovým zbožím a ukázkou řemesel.

7/ **Skleněné městečko**, Železný Brod, každoročně, 2014.

Slavnost sklářského řemesla s ukázkami výroby skla, exkurzemi do hutě, stánkovým prodejem skleněných výrobků a doprovodným kulturním programem se každoročně koná v září v městečku Železný Brod. Nahlédnout zde můžete do výroby místních sklářských firem i do sklářské školy.

8/ **Řezbářské sympozium Doksy**, každoročně, 2014.

9/ Postupová **přehlídka dětských folklórních souborů** Jablonec nad Nisou.

Každoročně v září se koná setkání řezbářů na zahradě Památníku K. H. Máchy v Doksech.

10/ Projekt **Setkávání – tradice, kultura a život v česko-polském pohraničí 2010–2013**. V rámci přeshraničního folklórního projektu se konalo mnoho akcí, mj. hudební a filmové festivaly, semináře atp.

11/ **Krakonošův divadelní podzim**, 2015 – roč. 46 - divadelní festival ochotnických souborů ve Vysokém nad Jizerou.

12/ Folklórní přehlídka „**PRAMENY**“ v Jablonci n. N., každoročně

Loutkářské i divadelní festivaly – Liberecký kraj:

1/ Liberec – **Mateřinka**, jednou za dva roky, 2015 – roč. 23.

Profesionální festival Mateřinka vznikl v roce 1972, kdy byla pod tímto názvem uspořádána v Liberci první česká národní přehlídka. Místo konání bývalo (střídavě) v Českých Budějovicích a Liberci. Od roku 1991 se akce pořádá už jen v Liberci, a to každým druhým rokem. Festival je mezinárodní a určen profesionálním loutkovým divadlům zaměřující se výhradně na tvorbu pro děti předškolního věku. Mateřinka je soutěžní festival, proto jsou oceňovány individuální výkony v nejzdařilejších inscenacích.

2/ Turnov – **Turnovský drahokam**, každoročně, 2015 – roč. 25.

Regionální postupová loutkářská přehlídka pro Liberecký kraj a Český ráj s postupem na Loutkářskou Chrudim. Loutkářská přehlídka Turnovský drahokam se zrodila jako nesoutěžní setkání loutkářů v roce 1983. Následovalo pět ročníků. Po téměř devítileté přestávce došlo v r. 1996 k obnovení. V rámci akce vznikla Putovní cena dětského diváka Turnovský drahokam, dětská soutěž o loutku Kašpárka a posléze, se vznikem nových krajů, se podařilo TD povýšit na regionální postupovou přehlídku pro Liberecký kraj a Český ráj s postupem na Loutkářskou Chrudim.

3/ Cvikov – **Cvikovské dny loutek**, každoročně, 2014 – roč. 23.

Jedná se o nesoutěžní přehlídku amatérských loutkových souborů ve Cvikově na Českolipsku. Pravidelně se zde prezentují loutkářské soubory nejen z Libereckého kraje. Přehlídka se koná již od roku 1983 (měla však desetiletou přestávku) a to vždy na podzim.

4/ Lomnice nad Popelkou – **Lomnická rolnička**, každoročně, 2015 – roč. 28.

Každoroční nesoutěžní přehlídka loutkářských souborů probíhá již od roku 1987 v areálu zámku v Lomnici nad Popelkou.

5/ Semily – **Semilský paroháč**, každoročně, 2014 – roč. 16.

Každoroční podzimní přehlídka amatérských i profesionálních divadelních, loutkářských a hudebních souborů se pravidelně koná v kulturním centru v Semilech.

6/ Desná – **O Desenského medvěda** (Dětská scéna), každoročně, 2015 – roč. 13.

Oblastní kolo přehlídky dětských divadelních, loutkových a recitačních souborů Dětská scéna 2015.

7/ Turnov – **Turnovský štěk**, každoročně, 2015 – roč. 14.

Oblastní přehlídka dětských divadelních, loutkových a recitačních souborů z Turnova a okolí.

8/ Liberec – **Dětská scéna**, 2015.

Okresní kolo dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů.

9/ Jablonec nad Nisou – **Dětská scéna**, 2015. Krajská otevřená přehlídka dětského divadla.

10/ [Mezinárodního festivalu Liberecký flašinetář](#)

4.2.9 Provozovat a průběžně aktualizovat centrální elektronickou databázi věnující se tradiční lidové kultuře a její dokumentaci.

Plnění:

MČR Turnov se na tomto úkolu nepodílí.

4.2.10 Podporovat projekty v oblasti výzkumu a vývoje naplňující cíle programu NAKI vymezené v tematické prioritě pro tradiční a lidovou kulturu; motivovat potenciální předkladatele projektů, aby věnovali při jejich zpracování zvláštní pozornost statkům zapsaným v Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

Plnění:

MČR Turnov do programu NAKI není zapojeno.

4.2.11 Využívat pro terénní výzkumy a dokumentaci tradiční lidové kultury studentských diplomových, ročníkových a seminárních prací a motivovat k tomu studenty mimo jiné specializovanými granty pro studentskou vědeckou činnost. Tím zároveň přispívat k lepší profesionální připravenosti mladých odborníků pro práci v muzeích a vědeckých ústavech.

Etnolog Muzea Českého ráje se podílí na vedení ročníkových a diplomových prací studentů z TUL Liberec.

V období 2011-2015 byly zpracovány například tyto studentské práce:

1/Bakalářská práce Žaneta Honsejková: **Sběratelé a sběratelství lidových písní v Podještědí**,

2/Bakalářská práce Petra Kožešníková: **Krajinská výstava v Turnově**

3/ Bakalářská práce Anna Kličková: **Dlaskův statek v Dolánkách**

4.3 Uchovávání, šíření, prezentace a předávání hodnot tradiční lidové kultury

4.3.1 Nadále podporovat využívání vybraných prvků tradiční lidové kultury ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách v rámci platných kurikulárních dokumentů (v základních školách, základních uměleckých školách, středních a odborných školách, včetně umělecko-řemeslných škol). Zároveň tuto problematiku využívat jako možného prostředku výchovy k toleranci, proti rasismu a xenofobii (například v rámci multikulturní výchovy).

2011

1/ V rámci naplnění Koncepce účinnější péče o TLK připravilo MČR Turnov **projekt Edukační program Od Martina do Tří králů – PhDr. V. Jakouběová**. V rámci tohoto projektu MČR Turnov realizovalo výstavu v objektu Dlaskova statku v Dolánkách, která návštěvníkům připomněla tradiční obřady období od svátku svatého Martina do svátku Tří králů. Výstavu doplnily rekonstrukce zvykoslovných předmětů, které jsou spojeny s obdobím adventu a zároveň ukázky tradičních jídel, které patřily k tomuto období. Na výstavě byly prezentovány i rekonstrukce postav, které jsou spojeny s obdobím adventu a Vánoc v oblasti Pojizeří. Výstavě předcházely a doprovázely ji programy, které muzeum připravilo v objektu Kamenářského domu a hlavní budovy muzea. Jednalo se o několik edukačních programů, kterých se zúčastnili žáci 1. a 2. stupně základních škol, předškolní děti a veřejnost. Formou pracovních listů a pod vedením lektora byli seznámeni s tradičními obřady a obyčejí období od svátku sv. Martina do svátků Tří králů. Program byl koncipován v časové ose, to znamená, že žáci navštívili muzeum několikrát za sebou, tak, aby si uvědomili průběh tohoto období v návaznosti na jednotlivé svátky. V objektu Kamenářského domu byli formou besedy s odborným pracovníkem muzea seznámeni s jednotlivými projevy a ve spolupráci s externími lektory a řemeslníky se podíleli na rekonstrukci a výrobě zvykoslovných předmětů, které jsou s tímto obdobím spojeny. Program byl zahájen v měsíci listopadu a zakončen rekonstrukcí Tříkrálové obchůzky, kterou muzeum připravilo ve spolupráci s folklórními soubory

a vybranými dětmi z jednotlivých tříd, které se projektů zúčastní. Muzeum pro realizaci programu připravilo a zajistilo tisk pracovních listů, které všichni frekventanti programu obdrželi.

2012

Malý etnograf / celoroční edukační projektový program muzea

Malý etnograf je pilotním projektem muzea, který je koncipován jako edukační program pro děti ve věku od 8 do 12 let. Projekt ve formě zájmového kroužku seznamuje frekventanty s lidovou kulturou Pojizeří a jeho náplní je rekonstruovat obřady a zvykosloví regionů Pojizeří srozumitelnou a zábavnou formou. Cílem je formou prožitku a řemeslnických výrobních dílen zapojit současnou generaci do tradice, která se pomalu z měst a venkova vytrácí. Projekt Malý etnograf vychází z toho, že předání postupů a výroby zvykoslovných předmětů, které se k danému obřadu v roce váží – dosáhnou frekventanti celistvého pochopení souvislostí a symboliky tradičních oslav v roce. V průběhu školního roku je příprava na obřady doplněna řemeslnickými dílnami, během kterých si frekventanti osvojují řemeslnické a rukodělné postupy tradiční výroby zvykoslovných předmětů. Jedná se o práci s pletivem, práci s textilem, práci se dřevem, s kovem a přírodními materiály a plodinami, výroba svíce, věnců a vazeb. Zároveň v rámci rekonstrukce obřadů pracují frekventanti s tradičními recepty vztahujícími se k dané epoše oslav a stanovených druhů pokrmů.

2013

Tvůrčí dílna **Výroby domků pro včely samotářky** – doprovodný program k výstavě Chvála píli včel – určeno pro žáky mateřských a základních škol, pro rodiny s dětmi

Animace Jedem s medem! – doprovodný program k výstavě Chvála píli včel – určeno pro žáky mateřských a základních škol

Včelí dílna – doprovodný program k výstavě Chvála píli včel – určeno pro širší veřejnost – rodiny s dětmi, seniory

Stavíme chalupu – doprovodný program k výstavě Ze dřeva a z kamene věnované lidové architektuře – určeno pro žáky základních škol

Cesta kamene – naučná interaktivní stezka expozicemi muzea s pracovními listy – určeno skupinám, jednotlivcům i rodinám s dětmi

Malý etnograf – edukační muzejní kroužek – zaměřený na oslavy ročních dob a realizaci rituálů spojených s ročními obdobími – určeno žákům základních škol

Dožínkový věnec

Doprovodný prázdninový program k edukačnímu kroužku Malý etnograf

Svatomartinská dílna

Doprovodný program k projektu řemesla, určený široké veřejnosti, rodinám s dětmi a seniorům – technika podmalby na skle 9. 11. 2013

2014

Host do domu, bůh do domu – podmalby na skle. Cílová skupina: široká veřejnost

Masopust – výroba masek – Výroba kašírovaných textilních masek tradičním postupem. Dílna byla doplněna o promítání výroby masek v PVO s.r.o. Zákupy. Cílová skupina: školy

Jarní holubička – výroba holubičky ze dřeva a papíru, malovaná akrylovými barvami. Cílová skupina: školy

Jarní dílna / doprovodný program k výstavě Z jednoho kmene na Dlaskově statku /- Výroba dřevěné káči a zápichu ozdobené dekorativním motivem z kovu. Cílová skupina: široká veřejnost

Skleněná bižuterie z vinutých perlí, (řemeslné soboty). Cílová skupina: široká veřejnost

Skleněná květina - Sklářská dílna pod vedením Kamily Parsi – Mistr rukodělné výroby. Cílová skupina: široká veřejnost

Drátenická dílna – drátenické techniky pod vedením Lady Borecké. Cílová skupina: široká veřejnost

Dřevěné domečky / doprovodný program k posvícení na Dlaskově statku / Výroba dřevěného zápichu ve tvaru domečku zdobeného vypalováním. Cílová skupina: široká veřejnost

V období 2011-2014 navštívilo uvedené programy:

2011 – 4 800 osob

2012 – 5 486 osob

2013 – 3 262 osob

2014 – 4 204 osob

2015

Masopustní maska – malba na připravené kašírované masky.

Pletený kohoutek – velikonoční dílna pro školy (pletený kohoutek 3–4 týdny).

Obřadní pečivo, zvykoslovné předměty – velikonoční dílna na Dlaskově statku.

Řemeslnické soboty (období prázdnin)

Posvícení na Dlaskově statku (tematická dílna)

Výšivka z kapřích šupin – vánoční dílny k výstavě o rybářství

Skleněné vánoční ozdoby z dutých korálů – dílna k adventním trhům.

4.3.2 Zpracovávat a vydávat učební texty, obrazové a zvukové pomůcky pro školní a mimoškolní výchovu k poznávání a osvojování jevů tradiční lidové kultury tuzemských regionů se zvláštním zřetelem na jevy zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky a krajských seznamů.

Plnění:

MČR Turnov zajišťuje k programům zaměřených na tradiční lidovou kulturu pracovní listy.

V roce 2013 V. Jakouběová lektorovala učební text **Tradice v naší a evropské kultuře**.

4.3.3 Podporovat mimoškolní formy vzdělávání a školení prostřednictvím grantového systému a zvláštních stipendií zaměřených na uchování jevů tradiční lidové kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

Plnění:

MČR Turnov získalo grantovou podporu na mimoškolní vzdělávání ze zdrojů, uvedených v tabulce finanční zdroje (MKČR, KÚ Liberec, MěÚ Turnov).

4.3.4 Využívat a podle potřeby doplňovat formy a způsoby veřejného oceňování² jednotlivců, kolektivů, těles a organizací, které významně přispívají k naplňování péče o tradiční lidovou kulturu a k její ochraně nebo šíření. Oceňovat nejlepší výsledky interpretace a prezentace prvků tradiční lidové kultury. Zejména

a) nadále udělovat titul "Nositel tradice lidových řemesel"³, jako zvláštní formu veřejného uznání mistrům lidových řemesel, kteří dokonale ovládají tradiční technologie a předávají je dalším následovníkům,

Plnění:

V rámci naplnění Koncepce účinnější péče o TLK připravilo MČR Turnov projekt zápisu Mistr tradiční rukodělné výroby Libereckého kraje. V rámci tohoto projektu MČR Turnov zpracovalo materiál pro Radu Libereckého kraje, který obsahuje základní kritéria hodnocení a výběru řemeslníků pro získání titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Libereckého kraje. Současně s tím zpracovalo MČR Turnov databázi řemeslníků libereckého kraje. Tuto databázi spolu s dalšími materiály týkající se koncepce TLK zpřístupnilo na webových stránkách. Zde návštěvníci naleznou nejen materiály týkající se tohoto projektu, ale i další – výsledky výzkumů za předchozí roky, zprávy o plnění Koncepce v libereckém kraji a další odkazy. Rada libereckého kraje materiál týkající se ocenění Mistr rukodělné výroby libereckého kraje schválila. Materiál byl zveřejněn výzvou, tak, aby o něm byla veřejnost informována. Souběžně s tím MČR Turnov zpracovalo první nominace vybraných výrobců, kteří splňují požadavek na ojedinělost výskytu technik a dovedností a zároveň jsou typické pro region severovýchodních Čech.

Seznam řemeslníků oceněných titulem Mistr tradiční rukodělné výroby Libereckého kraje v období

2011–2015:

Josef Nosek – výroba saní - nominace zpracována i pro titul Nositel tradice lidových řemesel, nominace schválena

Maruše Nová – zpracování ovčí vlny – nominace zpracována i pro titul Nositel tradice lidových řemesel, nominace neschválena

Ladislav Oliva – sklářská výroba

² Rozumí se pouze taková ocenění, která nejsou v rozporu s nařízením vlády č. 5/2003 Sb.

³ Titul je udělován podle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění nařízení vlády č. 98/2006 Sb., vychází z projektu UNESCO "Žijící lidské poklady"

Petr Šťastný – zpracování drahých kamenů
Kamila Parsi Žďárská – skleněné šperky, dekorativní výtvarná díla
Jiří Číhal – kamenictví, kamenosochařství, restaurování kamene
Jaroslav Kohout – tradiční výroba a oprava houslí
Petr Novotný – sklářská výroba
Josef Mrňák – šperky z ušlechtilých druhů dřev
Jana Kaplanová – paličková krajka
PhDr. Jana Sojková – podmalba na skle
Jiřina Růtová – tradiční pečivo – tradiční výroba perníku

4.3.5 Zaměřit činnost Národní rady pro tradiční lidovou kulturu, která působí jako poradní orgán ministra kultury, ve prospěch zachování a péče o nejvýznamnější jevy tradiční lidové kultury zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky a dialogu Ministerstva kultury s odborníky z oboru etnologie, sociologie, dějin umění, hudební, filmové a divadelní vědy, estetiky, architektury a techniky, školství a osvěty, médií, regionalistiky i relevantních občanských sdružení.
PhDr. Vladimíra Jakoubčová byla v období 2011-2015 členkou Národní rady.

4.3.6 Prostřednictvím výběrových dotačních řízení vyhlašovaných Ministerstvem kultury napomoci nositelům jevů tradiční lidové kultury, zejména zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky a do krajských seznamů, v jejich praktickém provádění, je-li toto provádění spjato se zvláště náročnými podmínkami.

Plnění:

Dotační fond Libereckého kraje nemá program pro podporu nositelů uvedených titulů.

4.3.7 Prostřednictvím výběrových dotačních řízení vyhlašovaných Ministerstvem kultury podporovat přípravu a realizaci plánů péče o zvláště významné jevy zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky. Zpracovat vzorovou osnovu takového plánu a projednat ji v Národní radě pro tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK

Doporučuje se: orgánům krajů podporovat jím zřizované instituce, aby se mohly podílet na plnění tohoto úkolu

Termín: průběžně, vzorová osnova plánu bude zpracována do konce roku 2011

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.8 Zpracovávat, publikovat a prezentovat výsledky dotazníkových šetření z let 2006 až 2010 v jednotlivých krajích; výsledky využít mimo jiné při plánování dokumentace, při popularizaci tradiční lidové kultury a identifikaci místního dědictví tradiční lidové kultury jako nástroje pro prezentaci města a obcí, při zpracování nominací k zápisu do krajských seznamů významných statků tradiční lidové kultury.

Plnění:

2012

Jakoubčová, V.: **Z babiččiny zahrádky do dědova sklípku**, Muzeum Českého ráje v Turnově 2012, 176 s., ISBN 978-80-87416-09-9

Jakoubčová: **Už mou milou do kostela vedou**, průvodce výstavou.

Laurynová, L.: **Nad Betlémem hvězda svítí....** Výstava betlémů a jeslíček napříč dvěma staletími. Texty k výstavě. Muzeum Českého ráje v Turnově 2012. ISBN: 978-80-87416-11-2

Kulíšková, A.: **Kamenářství a sklářství v díle Jany a Josefa Václava Scheybalových**. Muzeum Českého ráje v Turnově 2012. ISBN: 978-80-87416-07-5

2013

Jakoubčová, V.: **Kouzla a věštby Vánoc**, Muzeum Českého ráje v Turnově 2013, ISBN 978-80-87416-12-9

2014

Jakoubčová, V.: **Z jednoho kmene**. Muzeum Českého ráje v Turnově. ISBN: 978-80-87416-15-0

Jakoubčová, V.: **Ušité z vlny, lnu a hedvábí**. Muzeum Českého ráje v Turnově. ISBN: 978-80-87416-16-7

2015

Kříž, J.: **Život na provázku, aneb o loutkářích a loutkách – Tradice a současnost loutkářství v Českém ráji a Libereckém kraji**. Muzeum Českého ráje v Turnově. ISBN 978-80-87416-20-4

(v tisku).

4.3.9 Zabezpečit dostupnost informací o tradiční lidové kultuře široké veřejnosti především prostřednictvím regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, ale i prostřednictvím sítě knihoven, muzeí, archivů, vědeckých a dalších odborných institucí.

NÚLK ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a s Českou národopisnou společností budou poskytovat konzultace ke zkvalitnění prezentace zvláště významných jevů tradiční lidové kultury.

Plnění:

MČR Turnov zprostředkovává informace o tradiční lidové kultuře prostřednictvím výstav, publikací, Muzejního čtvrtletníků a příspěvků do regionálního i celostátního tisku.

4. 3. 10 Podporovat úsilí profesních sdružení, přijmou-li záměr zpracovat svůj profesní etický kodex, a s tímto kodexem seznámit Národní radu pro tradiční lidovou kulturu a regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, jakož i další zainteresované orgány, organizace a instituce.

4. 3. 11 Vystavovat ve sbírkových institucích, které spravují etnografické fondy, hmotné artefakty tradiční lidové kultury, předvádět různé další jevy tradiční lidové kultury, např. technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv, hudbu a tance. Využívat přitom řemeslníků, interpretů a lektorů.

Ve výběrových dotačních řízeních podporovat tyto typy výstavních projektů.

Zvláštní pozornost věnovat rozvoji prezentace tradiční lidové kultury v muzeích v přírodě.

Plnění:

Homo Faber

Výstava prezentující současný stav rukodělné výroby a tradičního řemesla v českých zemích prostřednictvím výrobků a portrétů nejlepších řemeslníků, kteří byli oceněni titulem Nositel tradice lidového řemesla.

S'oda pre tute?! /Co to máš na sobě!?

Výstava věnovaná historii romského odívání prezentovala reprezentativní ukázky tradičního romského oděvu. Vznikla jako součást Festivalu romské kultury

Biblický příběh Narození Páně

Výstava dokumentující biblické téma Narození Páně ve výtvarném a lidovém umění, v hudbě a literatuře.

Český ráj J. V. Scheybala – nová studijní expozice

Od svatého Mikuláše do Tří králů - výstava tradičních obřadů v období od sv. Martina do Tří králů spojené s oslavou adventu a Vánoc.

2012

Z babiččiny zahrádky do dědova sklípku

Koncepce výstavy vycházela z prezentace tradičních způsobů přípravy nápojů a léčebných prostředků v návaznosti na historii lidové léčitelství, lidovou magii a rodinné obřady a obyčeje v oblasti Pojizeří.

Nad betlémem hvězda svítí

Výstava zaměřená na tradiční obyčeje a zvyky spojené s obdobím adventu a Vánoc

Mistr rukodělné výroby Libereckého kraje Výstava a prezentace řemeslníků, jejichž výrobky byly oceněny touto ochrannou známkou, zaručující jedinečnost řemeslné techniky a jsou typické pro region severovýchodních Čech.

Vánoční čas nastal

Na závěr návštěvní sezóny proběhla v prosinci roku 2012 výstava, které představila tradiční obřady a obyčeje v období adventu a Vánoc

2013

Už mou milou do kostela vedou – stálá expozice Dlaskova statku, věnovaná tradiční lidové svatbě přiblížila návštěvníkům tradiční obyčeje a obřady, které se konaly při námluvách, ohláškách, zvaní na svatbu, chystání výbavy, rozlučce a vlastní svatbě na konci 19. století

Ze sbírek manželů Josefa a Jany Scheybalových

Výstava představila nejvýznamnější akvizici muzea tzv. „Scheybalovu“ sbírku jako výsledek činnosti dvou sběratelských generací s rozsáhlými kolekcemi grafiky, obrazů, lidového umění, archiválií a knih včetně vlastní umělecké pozůstalosti z ilustrátorské a dokumentární tvorby J. V. Scheybala

Chvála pílí včel

Výstava k 110. výročí vzniku turnovského včelařského spolku jako výsledek vědecko-výzkumného úkolu

Ze dřeva a z kamene

Výstava výsledků výzkumu lidového stavitelství realizovaného MČR Turnov v letech 2004-2011, doplněná modely lidových staveb

Kouzla a věštby adventu a Vánoc

Výstava o tradičních obyčejích a obřadech spojených s obdobím Adventu a vánočních svátků

2014

Z jednoho kmene -tradiční zpracování dřeva ve vesnickém prostředí - stálá expozice na Dlaskově statku.

Je věnována tradičním technologiím rukodělného zpracování přírodních materiálů – dřeva a proutí. Stálá expozice, která bude na Dlaskově statku zpřístupněna po celý rok, seznamuje návštěvníky s dílem tesařů, sekerníků, truhlářů i řezbářů, košíkářů a dalších výrobců, pro které bylo dřevo lehce dostupným materiálem.

Dny Lidové architektury na Dlaskově – doprovodný program k projektu: Putování za lidovou architekturou tvořily komentované prohlídky nové stálé expozice „Z jednoho kmene“, ukázky tesařského řemesla, rukodělné dílny – práce na šlapacím dřevěném soustruhu, práce s pořízem

Ušité z konopí, lnu a hedvábí – Výstava představila návštěvníkům textilní součástky ze sbírky etnografie a uměleckého řemesla. V první části výstavy se návštěvníci seznámili s historickým vývojem lidového kroje na Turnovsku a s jeho úlohou ve společenském životě. Součástí kolekce byly krojové součástky pracovního, svátečního i obřadního ženského, mužského a dětského kroje, včetně doplňků – čepců, šátků, plen a lidových šperků. Nedílnou součástí vystavené kolekce byla i rekonstrukce lidového turnovského kroje, spojená s aktivitami turnovských občanů po roce 1918.

Poslyšte noviny z betlémské krajiny – výstava betlémů Vladimíra Kubíka

2015

MUDr. Jiří Šolc, mineralog, sběratel, fotograf – významná turnovská osobnost dokumentace lidové kultury v Pojizeří a ochrany přírody

Český ráj a Turnov na NVČ v Praze – výstava k 120. výročí Národopisné výstavy Československé s prezentací exponátů, které na NVČ reprezentovaly Turnov a Pojizeří.

Kapr, sumec, štika – tradiční chov ryb na Turnovsku – výstava přiblíží nejen výsledek výzkumu tradičního chovu ryb na Turnovsku, symboliku ryby v tradiční lidové kultuře, ale také úpravu ryb v tradiční lidové kuchyni.

Betlémy ze sbírky J. V. Scheybala

Severočeské muzeum Liberec:

Výstava lidového sochaře a loutkáře Zdeňka Viléma **Dřevošrot**. Výstava pohybových loutek a soch z tvorby známého libereckého umělce. Vybraná díla zůstala dlouhodobě instalována v prostorech muzea (v současnosti v prostoru slavnostního vestibulu a výtvarné dílny)

Historické kolébky a kočárky – výstava exponátů od 18. do 1. poloviny 20. století ze soukromé sbírky, součástí výstavy celostátní setkání sběratelů dětských kočárků

Loutky z Naivního divadla Liberec – výstava v rámci mezinárodního festivalu Mateřinka

2011

Letem světem piva

2012

Kramářské písně a obrazy – výstava ze sbírek Muzea Českého ráje v Turnově k příležitosti festivalu Liberecký flašinetář

2013

Skromné stánky múz – výstava domácích loutkových divadel z 19. a první poloviny 20. století

Nám, nám, narodil se! Výstava souvisela s dlouhodobou badatelskou činností B. Krámské.

2014

Fotograf **Rudolf Ginzel** (1872-194) – výstava tvorby zapomenutého libereckého fotografa – dokumentace lidové architektury a venkova severních Čech na přelomu 19. a 20. století (kurátor dr. Lhotová), výstava bude v roce 2016 pokračovat v Městských muzeích v Žitavě, muzeum v rámci projektu Kulturní dědictví ERN chystá do r. 2018 vydat monografii, výstava se dostala do regionálních i celostátních medií.

2015

Zastoupení etnografických sbírek v katalogu a na výstavě **Půvab květů historie**

4.3.12 Motivovat grantovými systémy k podpoře účinné péče o tradiční lidovou kulturu, její uchování a dokumentaci. Zejména

- a) podporovat prostřednictvím grantových systémů provádění a případně revitalizaci zvláště významných a ohrožených místních a regionálních obřadů, obyčejů a zvyků v místech jejich současné či nedávné existence,
- b) upřednostňovat při rozhodování o podpoře dokumentace a prezentace ty projevy, které jsou zahrnuty do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky a projevy bezprostředně ohrožené,
- c) podporovat publikační a vydavatelskou činnost tematicky zaměřenou na tradiční lidovou kulturu, zejména na jevy zaspané do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky a do krajských seznamů,
- d) podporovat prostřednictvím grantových systémů pořádání regionálních, národních a mezinárodních festivalů, přehlídek, soutěží a tvůrčích dílen.

Plnění:

Grantový systém na úrovni kraje a na úrovni městských samospráv ve svých programech podporuje aktivity:

4.3.13 Zajišťovat statisticko-ekonomická data týkající se prezentace tradiční lidové kultury (např. data o návštěvnosti kulturních akcí pro veřejnost, výši výdajů veřejnoprávních rozpočtů na návštěvnost, počtu prezentačních akcí apod.).

Plnění:

MČR Turnov zajišťuje.

4.4 Mezinárodní spolupráce

4.4.1 Podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti rozšiřování a ochrany tradiční lidové kultury, mimo jiné formou výměny koncepčních materiálů zaměřených na lepší péči o tradiční lidovou kulturu ve smyslu Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví.

MČR Turnov se podílí na spolupráci se subjekty, které zajišťují přeshraniční spolupráci:

Setkávání s folklórem – projekt Setkávání - tradice, kultura a život v česko-polském pohraničí. „**Mezinárodní folklorní festival česko-polské setkání**“, který byl projektem založen, a odehrály se první tři ročníky festivalu. Další aktivity byly spojeny s poznáváním lidových tradic během Velikonočních a Vánočních svátků, včetně výstav tradičních výrobků a výtvarné dílny. MČR zajistilo materiály pro publikaci Velikonoce a Vánoce na obou stranách hranice a přednáškovou činnost u nás a v Polsku.

4.4.2 Podporovat formou příspěvku na provoz

- a) realizaci dvoustranných a mnohostranných projektů v oblasti dokumentace, prezentace a ochrany jevů tradiční lidové kultury,
- b) výměnu vědeckých a technických publikací, časopisů, audiovizuálních nosičů aj.,
- c) mezinárodní setkání odborníků a jejich zahraniční studijní cesty.

Prioritně podporovat spolupráci se zeměmi Visegrádu, EU a s rozvojovými zeměmi ve smyslu Úmluvy o zachování a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, již je Česká republika smluvní stranou.

Plnění:

Pověřené pracoviště MČR Turnov v této oblasti není podporováno.

4.4.3 Podporovat výměnu kulturních hodnot tradiční lidové kultury v rámci vyhlášených státních výběrových dotačních řízení. Využívat k tomu také prováděcích plánů k uzavřeným dohodám o kulturní spolupráci s jednotlivými státy.

Plnění:

Pověřené pracoviště MČR Turnov v této oblasti není zapojeno.

4.4.4 Podporovat participaci České republiky na speciálních programech a projektech mezivládních organizací (UNESCO, Evropská unie, Visegrád aj.), v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu.

4.4.5 Pozorně posuzovat, případně předkládat zvláště odůvodněné návrhy k zápisu mezinárodně významných jevů tradiční lidové kultury České republiky do Reprezentačního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva, zřízeného Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví, případně do Seznamu nejlepších praktických postupů při péči o zachování nemateriálního kulturního dědictví, zřízeného toutéž úmluvou. Tím

posilovat mezinárodní prestiž České republiky a zviditelňovat její tradiční nemateriální kulturní dědictví ve světě.

Plnění:

MČR Turnov se podílelo na přípravě materiálů pro nominaci do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva **České loutkářství** za Liberecký kraj.

4.4.6 Zvážit vydání reprezentativní cizojazyčné publikace o nemateriální tradiční lidové kultuře jako nástroje prezentace České republiky a její kultury ve světě.

Finanční zdroje 2011–2015 pro činnost regionálního pracoviště MČR Turnov

rok	Zřizovatel KÚ na činnost regionálního pracoviště	Zřizovatel KÚ Liberec granty	MK ČR–grant	Město Turnov
2011		20 000,- Edukační program (odbor školství)	89 000,- sbírka Scheybal	
		30 000,- festival Písňe a tance Pojizeří	49 000,- tvůrčí dílny	
			53 000,- Příprava zápisu Mistr LK	
			60 000,- Festival romské kultury	
			44 000,- Předv.řemesel, Homo faber	
2012		30 000,- Festival folklorních souborů	75 000,- Lidová plastika	15 000,- publikace Z babiččiny zahrádky
			41 000,- Edukační program řemesla	
			72 000,- sbírka Scheybal	
			100 000,- publikace Z babiččiny zahrádky	
			10 000,- Písňe a tance Pojizeří	
2013		24 000,- Škola v muzeu, edukační dílny (odbor školství)	40 000,- výzkum a výstava Včelaři	12 000,- Výtvarný salon
			49 000,- Edukační program – zvykosloví	
			48 000,- výzkum Lidová plastika	
			80 000,- sbírka Scheybal	
2014	50 000,- Fakturace za zpracování nominací – loutkáři, skleněné vánoční perličkové ozdoby, Mistr rukodělné výroby LK		34 000,- výzkum Lidová plastika	17 000,- tvůrčí dílny
			75 000,- sbírka Scheybal	10 000,- Publikace Ušité z vlny, lnu a hedvábí
			35 000,- Chvála mistrům řemesla	
			56 000,- výzkum a výstava Lidový oděv na Turnovsku	

2015			53 000,- Český ráj a Turnov na NVČ 1895	15000,- Reedice Paměti sedláka Dlaska
			95 000,- Paměti sedláka J. Dlaska	
			65 000,- Tradiční chov ryb na Turnovsku	
Celkem	50.000,-	104.000,-	75 000,- sbírka Scheybal 1.245.000,-	69.000,-